

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2014

Marking Scheme

Czech

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Část 1

1. Vysvětlete vlastními slovy: [5 bodů]

a) reportáž: je literární útvar používaný především v žurnalistice, reportáž popisuje a zobrazuje skutečnost na základě konkrétních faktů, většinou získaných přímou účastí nebo pozorováním. Autor reportáže – reportér či reportérka – se pohybuje na hranici zpravodajství a publicistiky: událost popisuje a zároveň ji i hodnotí, jeho postoj je často zřetelný a ovlivňuje kompozici. Podstatnými znaky reportáže je věcnost, důraz na detail (vyžaduje všímavost reportéra), být přesný a pokud možno objektivní. Reportáž je jakýmsi rozšířeným zpravodajstvím, podrobnější a „přímo u toho“. Reportáž může být psaná + obrazová (noviny), rozhlasová či televizní.

b) globální: souhrnný, celkový, celosvětový.

c) „nová zpravodajská krev“ - noví reportéři a novináři, kteří nejsou zatíženi zajatými pořádky, ale do zpravodajství se snaží přinést něco nového.

d) „nadzvednout ze židle“ - rozrušit, rozčlít. Člověk reaguje nepřiměřeně, je rozzlobený.

e) „selský rozum“ - obecné smýšlení, prosté realistické úvahy, které nekomplikují problém.

2. Jaký je rozdíl mezi mužským a ženským příjmením v českém jazyce? [5 bodů]

Ženské příjmení v češtině má ve většině případů na konci přidanou koncovku -ová, např. Novák / Nováková.

3. Jaké jsou důvody toho, že si Češky v posledních letech nepřechylují příjmení? [5 bodů]

Důvody jsou různé, např. nepřechýlené příjmení může být originálnější než to přechýlené, a proto v mediálním světě lépe zapamatovatelné. Mnoho českých žen žije v zahraničí, kde je přechýlené příjmení nepochopitelné a cizinci nechápou, že je žena vdaná. Často to je libozvučnost jména, která v nepřechýlené podobě zní lépe. Často se také ženy vdají za cizince, a tak cizí příjmení nepřechylují i přesto, že žijí v České republice.

4. Popište na základě textu, jaká je postoj Čechů k přechylování. [5 bodů]

Velké části české populace se nepřechýlená česká příjmení zdají směšná a proti pravidlům češtiny. Ženy s nepřechýleným příjmením si musejí vyslechnout mnoho komentářů a netolerantních poznámek. Tolerantnější jsou Češi v případě, že má žena nepřechýlené příjmení, které je cizí, protože se vdala za cizince. Na druhou stranu si ale mnoho lidí myslí, že je to každého soukromá věc, jak se bude jmenovat.

5. Vysvětlete, jaké jsou gramatické důvody přechylování? Srovnajte tento gramatický jev s jazyky uvedenými v textu (angličtina, němčina, litevština). [5 bodů]

Čeština je jazyk, který funguje na principu skloňování slov, tzv. flexivní. Pokud je ale ženské příjmení nepřechýlené, tak je neskloňné, což může způsobovat nejasnosti v komunikaci a tato slova se pak těžko zařazují do vět. Pravdou ale je, že si čeština může pomoci použitím přídavných slov, která pomohou objasnit, jestli se mluví o muži nebo ženě. Angličtina ani němčina nepoužívají přechylování a žádné nejasnosti v komunikaci to nezpůsobuje, pokud náhodou, není problém se zeptat. Tento argument je často používaný odpůrci přechylování. Naproti tomu jsou jiné jazyky v oblasti přechylování mnohem komplikovanější než čeština, např. litevština.

6. „Ti nejradiálnější kritici přechylování si dokonce myslí, že koncovka -ová není ničím jiným než neslušným vyjádřením toho, jak si drsný chlap křehkou ženu přivlastňuje jako majetek. Neboli že paní Nováková je vlastnictvím pana Nováka.“ - na základě textu vyjádřete svůj souhlas nebo nesouhlas s tímto tvrzením. [5 bodů]

Toto tvrzení je velmi kontroverzní a může být interpretováno i jako pohled na posun významu manželství, které mnozí vnímají jako vlastnictví ženy mužem, naproti lze postavit moderní pohled rovnosti obou pohlaví jak ve společnosti, tak v manželství.

Poznámka: V částech 2 a 3 jsou odpovědi posuzovány podle následujících kritérií:

1. Srozumitelný záměr – uchazeč rozumí otázce a ví, jak začít s odpovědí – 30 %.
2. Souvislost odpovědi – uchazeč užívá odpovídající a vhodnou slovní zásobu, styl odpovědi je jasně strukturovaný a cílevědomý – 30 %.
3. Efektivita jazyka – uchazeč je schopen používat komunikovat v jazyce jasně a plynule – 30 %.
4. Pravidla: gramatika, pravopis – 10 %.

Část 2

„Jazyk je dědictví, z něhož se nám dnes něco může více hodit a něco méně, ale je to naše mateřština, k jejíž zásadám je třeba mít úctu.“

Vysvětlete, proč si toto autorka myslí, a napište komentář (minimum 100 slov), ve kterém vysvětlíte svůj názor na toto tvrzení. [30 bodů]

Souhlas, nesouhlas. Toto tvrzení velmi silně souvisí s historií naší země, v 18.-19. století bojovali naši předci za samostatnost českého národa a tento boj byl silně spojován s bojem za samostatný, funkční a kodifikovaný český jazyk. Je možné, že pokud bychom nerespektovali svoji mateřštinu, jsme méně Češi? Je to opravdu dědictví, které si musíme nést s sebou? A jsme lepší jenom proto, že perfektně ovládáme českou gramatiku a ostatní opravujeme, aby ji používali správně?

Část 3

[40 bodů]

Napište esej (minimum 300 slov) na jedno z následujících témat:

1. Nastal čas změnit pravidla českého pravopisu?
2. I když procestujete celý svět, abyste našli krásu, nikdy ji nenajdete, pokud ji nenesete s sebou. (Ralph Waldo Emerson)

Jasně psaná kompozice, odpovídající tématu, se souvisle organizovanými myšlenkami, srozumitelným záměrem a rozumným vyjadřováním.

